

להזרזת נתן

גליון ק"פ (שנה ד') ♦ פרשת ויקרא ♦ חודש ניסן שנת תשפ"ה

תורת נתן

פנינים מספר "להורות נתן" על התורה

יקדים האדם לקדש את עצמו לפני הקרבת קרבן

שהיה לו בשעת ההקרבה תישמר אצלו לעולם.

וזה נרמז בהבאת מלח שהוא ברית אלקיך לעולם, שהמלח מורה על קיום תמיד, כמו כן בחינת הקרבת הקרבן תתקיים אצלך בתמידות לבל תשכח.

כשמלך מביא קרבן - אין זה אלא משום שהוא ירא רק מה'

אֲשֶׁר נִשְׂאִי יִחְטָא וְעֵשָׂה אֶחָת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹקָיו וְגו' (ה, כב). פירש"י אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו ק"ו שמתחרט על זדונותיו.

צ"ב אמאי נאמר אשר הדור דווקא בנשיא ולא בכהן גדול או סנהדרין. וי"ל שהנשיא הוא המלך אין עליו מורא בשר ודם, וכמ"כ הרמב"ן דאין עליו אלא ה' אלקיו, וא"כ בשאר בעלי שררה יש מקום לומר שמביאים כפרה כדי שלא ייאשמו ע"י אנשי דורם, אבל מלך פורץ גדר ומי יאמר לו מה תעשה, וע"כ כשמביא קרבן אין זה אלא משום שהוא ירא רק מה' אלקיו, וע"כ אשרי דורו.

התיקון שלא יכשל בעבירה בשוגג - לזכות את הרבים

וְאִם נֶפֶשׁ בִּי תִחַטָּא וְעֵשָׂה אֶחָת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא יָדַע וְאִשָּׁם וְנִשְׂאָ עוֹנוֹ (ה, י).

בש"ס קידושין (פא) כשהיה ר' עקיבא מגיע לפסוק זה היה בוכה, ומה מי שנתכוין לאכול שומן ועלה בידו חלב אמרה תורה ולא ידע ואשם ונשא עונו, מי שנתכוין לאכול חלב ועלה בידו חלב על אחת כמה וכמה.

וברש"י כאן הביא מתו"כ דרשת רע"ק אם ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה עאכו"כ שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה.

וצ"ב מה ענין דרשא זו לכאן, ולהנ"ל א"ש, דלכאורה כיון דנענש גם אם התכוין לשומן ועלה בידו חלב, א"כ תקשי איך יוכל להנצל מעבירה ומעונש כיון דנענש גם על האונס והשוגג. וע"ז בכה רע"ק. אולם כאן אמר תיקון לזה, דע"י שהוא נטפל לעושי מצוה והוי בגדר מזכה את הרבים, ואחז"ל (אבות פ"ה מ"ח) המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, וזהו התיקון שלא יכשל בעבירה בשוגג.

(נתן פריי - חודש אדר)

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִקָּרְבָן לַה' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קָרְבָנְכֶם (א, ט).

יל"ד פתח בלשון יחיד אדם כי יקריב ומסיים תקריבו את קרבנכם לשון רבים. וי"ל עפ"י אמרם (בת"כ פ"ב) קרבן לה' מלמד שיקדים הקדשו להקרבתו. ויש לפרש דכבר כתב הרמב"ן (להלן פסוק ט) דעיקר כונת הקרבן הוא כאילו הקריב את עצמו לה'. ונמצא שקודם שמקריב את הקרבן צריך שיקדש את עצמו כדי שיהא הקרבן עולה לרצון. והיינו שיקדים הקדשו - ר"ל שיקדים לקדש את עצמו - להקרבתו לפני שמקריב את הבהמה.

והנה אמרו בפ"ק דחולין (ה) מן הבהמה אלו בני אדם שדומין לבהמה מכאן אמרו מקבלין קרבנות ממושעי ישראל כדי שיחזרו בהן בתשובה. והנה בני אדם הדומים לבהמה אינם יכולין לקדש עצמם כשמביאים קרבנם, והעצה הוא שיכללו עצמם בקרבנם של אחרים ויביאו קרבן בשותפות עם צדיק. וזה שאמרו, אדם, מי שהוא בגדר אדם - דהיינו צדיק - כי יקריב מכם קרבן לה', הוא יכול להקריב אפילו ביחיד, כי הוא מביא קרבן ואח"כ לה' דהיינו שמקדים הקדשו לקרבנו שמקדש עצמו לפני ההקרבה, אבל מן הבהמה, דהיינו בני אדם שאינם בגדר אדם אלא בגדר בהמה, שהוא אינו יכול להקדיש עצמו טרם הקרבתו, מן הבקר ומן הצאן, הם מדרגות שונות של פושעי ישראל, בזה העצה הוא, תקריבו את קרבנכם, בשותפות, וכפירש"י מלמד ששנים מביאים קרבן בשותפות, דהיינו ישתתף עצמו עם שאר ישראל.

וזה ענין קרבן פסח, ואם ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו וגו', ר"ל אם לא יהי' במדרגה שיוכל לבדו להקריב פסח המורה על מסירות נפש, אז יצטרף עם שכנו הצדיק ויקריבו קרבן ביחד.

הטעם להביא מלח בכל קרבן

וְכָל קָרְבָן מִנְחַתְךָ בְּמִלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׂבִּית מִלַח פְּרִיֹת אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחַתְךָ עַל כֵּל קָרְבָנְךָ תִּקְרִיב מִלַח (ב, יא).

ענין שנצטוו ישראל להביא מלח בכל קרבן, י"ל דבא לרמז, דהנה בשעה שמביא קרבן לכפר על חטאו ודאי שהוא שב בתשובה שלימה ועולה לרצון, אולם לאחר זמן יתכן שיחזור על קיאו ויפוג ממנו התעוררות התשובה, וע"כ הזהירה התורה שאתה מדרגה של בחינת הקרבת הקרבן

שיח מזהר"ן

פנינים מספר "שיחות מלוא מלכה"

הגה"ק רבי מאיר דן פלוצקי ז"ע

בעמח"ס כלי חמדה

ו' ניסן תרפ"ח

ספרו 'כלי חמדה' ספר חשוב מאוד על התורה ומיוסד על פלפולי הלכות, גם חיבר ספר 'חמדת ישראל' ועוד. בצעירותו היה תלמידו של הגה"ק בעמח"ס נפש חיה הגה"ק רבי חיים אלעזר וואקס ז"ע, ואח"כ למד אצל הגה"ק רבי ישראל יהושע מקוטנא ז"ע שהיה חמיו של הנפש חיה, ואח"כ למד אצל הגה"ק האבני נור ז"ע והיה לתלמידו המובהק, וכתב על עצמו שרובא דרובא מתורתו למד וקנה אצל האבני נור [האבני נור היתה לו ישיבה ולמד עם תלמידים, ולא הרשה לאנשים סתם לבוא אליו רק מי שהיה תלמיד חכם, ושמעתי פעם שעשה התונה לבנו ובמשך כל הסעודה דיברו רק דברי תורה וכמעט שלא רקד עם הציבור שהתאסף שם לשמחת חתן וכלה].

מסופר שהכלי חמדה נסע פעם במסילת הברזל עם הגה"ק החפץ חיים ז"ע לוינה, שם התאספו כמה מגדולי ישראל בדור ההוא לדון בדברים העומדים על הפרק, ובתחנות השונות המתינו מאות רבות של אנשים שנפשם צמאה לחזות בפניו הקדושים של החפץ חיים שהיה כבר זקן מופלג, והחפץ חיים בענותותו לא אבה לגשת אל החלון בשביל שיוכלו לראותו, אלא ישב לו בפניו ושייך את תלמודו, והכלי חמדה ביקש ממנו שילך אל החלון להורות צמאן האנשים, והחפץ חיים מנעו ונתנו אמר "כל ימי ברחתי מן הכבוד כלום לעת זקנתי אכשל בו חס וחלילה", ואמר לו הכלי חמדה שכדאי להפסיד מעט עולם הבא בשביל לגרום הנאה ליהודים, ומלבד זאת בשביל כבוד כזה לא מפסידים עולם הבא, והחפץ חיים בשומעו את הטעם הראשון שאמר הכלי חמדה, אמר לו שאין צורך לומר שני טעמים, וטעם הראשון מספיק דבשביל להנאות יהודים מותר להפסיד מעט עולם הבא, וניגש לחלון.

ומענין לענין באותו ענין מסופר שהחפץ חיים הגיע פעם לעיר מוסקבא מבלי להודיע לתושבי העיר שהוא מגיע אצלם, והגבירים התרעמו עליו שלא הודיע להם מקודם על בואו, כי אז היה להם זמן להכין לו קבלת פנים ולכבדו כראוי וכיאות לאדם גדול כמותו, ואמר להם החפץ חיים בלשונו המצוחצח "אתם בודאי אוכלים בשבת קודש פשטידא, והנה אם יבוא מישהו ויבקש פשטידא ביום רביעי, הרי שיאמרו לו שפשטידא נותנים רק בשבת וביום רביעי לא ניתן לקבל פשטידא, כמו כן כבוד הוא פשטידא ופשטידא כזו אוכלים רק בעולם הבא אבל בעולם הזה לא ניתן לקבלו".

וחזינן דבשביל להנאות יהודים מותר להפסיד עולם הבא — שמעתי שהגה"ק רבי יצחק אלחנן ספקטור ז"ע אב"ד קאזווא, שהיה ידוע בכוחו הגדול להתיר עגונות, שאמר פעם שהוא מוכן להפסיד עולם הבא בשביל להתיר עגונה, דהיינו שישנם אנשים שחושבים שמסירות נפש הכוונה בגשמיות שמוסר נפשו למוען כבוד שמו יתברך, ובאמת לא כן הוא, אלא דגם ברוחניות שייך מסירות נפש, ורבי יצחק אלחנן התכוין לענין זה, שלפעמים הוא מתיר עגונה עפ"י סברא כזאת שאולי אחרים לא היו מסכימים עם סברא זו, ואפילו שיפסיד מעט עולם הבא בעבור זה, ואף שבודאי שההיתר היה מבוסס ואמיתי כהלכה, כמ"מ נחשב אצלו במסירות נפש לחדש היתר זה.

יפה נדרשת

איך לא היה נשרף המזבח - ואיך לא נמוה כהן המקריב

וְיָקְרָבוּ בְנֵי אֶהֱרָן הַכֹּהֲנִים וְגו' אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ וְגו' (מ, לו).

הזכינו מקודם דברי הגמרא - מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינה זהב כמה שנים אין האור שולטת בו, פושעי ישראל שמלאים מצות כרימון על אחת כמה וכמה. וכתבו בתוס' ד"ה שאין בו, בתנחומא (פרשת שמות סי' י"א) יש שהיה משה תמיה על זה, אי אפשר שלא שרף העץ, ואמר לו המקום כן דרכי באש של מעלה, אש אוכלת אש ואינו מכלה, כדכתיב (שמות ג, ג) והסנה אינו אוכל, עכ"ל. וכונתו מנארת, דהנה מזבח הזהב היה עשוי מעץ מנפנים, ומשה רבינו היה מתמיה מזה, איך לא נשרף העץ שמזבח מהאש שהיתה עליו, והשיב לו הקב"ה, דזה שאנו רואים שהאש שורפת ומכלה, זה דוקא באש של מטה שאנו מדליקים

אותה, אבל אש של מעלה עומדת על מקומה ואינו שורפת, כדוגמת הסנה שבער באש ולא נאכל ולא נשרף. הנה כמ"כ כתב בס' מושב זקנים לבעלי התוס' (ויקרא א, ח) וז"ל, הקשה הר' יהודה חסיד, והלא המזבח ה' אמות גבוה וה' אמות רחב, והכהן צריך לעמוד על גבי המזבח ממש, ומתכת חם מדרק חם כולו, א"כ אי אפשר לו לכהן שלא יכוה, ויש לומר דדרך אש של מעלה אינו מתקפץ לכאן ולכאן, אלא כנגד מה שצריך לו, וראיה מהסנה אינו אוכל, עכ"ל. וכע"ז כתב בהקדמתו ס' שב שמעתתא (אות ל) בשם כתבי הארז"ל, דהא דאש של מעלה אינה מכלה ואש של מטה מכלה כל אשר יפגע בו, משום דאש של מעלה לא יתעצם ויתחבר בשום עצם חומרי ולא יתערב בחלקיו ולכן לא ישרפוהו, משא"כ אש של מטה יתעצם ויתערב בכל החומרים ויכנס בחלקי העץ ויתערב עמו ויכלה, עיי"ש.

ובזה יובן לנכון הא דאיתא בתוס' חגיגה (טו) ד"ה שובו בשם ירושלמי, דאבויה אבי אלישע היה מגדולי ירושלים,

